СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 257. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 4. падолиста, 1922. VOL. XXX. No. 257. Jersey City, N. J., Saturday, November 4, 1922. THREE CENTS

УКРАЇНСЬКА ВІЙНА
ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

ДОМАГАЮТЬСЯ ЮНІОЗАЦІЇ ВУГЛЕВОГО ПРОМИСЛУ

ВАШІНГТОН, 2. падолиста. — Майнерська юнія „Де Юнайтид Майн Веркерс оф Америка" вислала нині до установленої президентом Гардінґом комісії для відкривання фактів про вуглевий промисел петицію, в котрій домагається юніозації цілого вуглевого промислу яко найпевнійшого способу розвязки питань, звязаних з продукцією вугля.

Петиция майнерської юнії наперед заперечує закид, буцімто майнери виходили на страйк для простої любови страйку, буцімто майнер мав вже в своїй тілесній конструкції бажанне страйку та буцімто страйки звичайно починалися без наименчої провокації. Далі петиция виводить, що зюніозоване, себто зорганізоване, всіх майнерських робітників малоби дуже користні наслідки для вуглевого промислу. На думку вносячих петицію, страйків більше не булоби і промисел усталивбися з великою користію для цілої суспільности. Вони вказують на незюніозовані округи яко на приміри, доказуючі їх твердження.

Рівночасно юнія радить комісії, аби вона установила до ведення слідства положення в углевих округах добре вправлених ґазетярів, які своїм образованнем та досвідом дають запоруку належитого поведення слідства.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ЗБИРАЄТЬСЯ ЗІБРАТИ ДВО-МІЛІОНОВИЙ ФОНД

НЮ ЙОРК, 2. падолиста. — Майнерська юнія подала вчора до відома, що загальне голосоване по відділах рішило, що головою організації на два дальші роки має знов бути дотеперішний предсідатель Джан Луис. Його вибрано через окламацію.

Рівночасно уряд юнії заявляє, що він виступить незадовго публично з пляном оподаткования своїх членів через стяганне спеціяльного розмету. Ціллю сього кроку є поповнити вичерпаний страйком скарб юнії. Оподатковане має принести скарбови юнії 2 міліони дол. Розмет має виносити 4 доляри від члена і має бути сплаченим в двох місячних ратах по 2 доляри.

З сього зарядження роблять загальне заключенне, що майнерська юнія збирається до нової боротьби на слідуючу весну. Коли в сій справі питано Луиса, він відновів, що юнія не думає про страйк, але на всякий случай вона не дозволить підприємцям відбирати майнерам якінебудь права.

КОМІСІЯ НЮЙОРСЬКОГО МЕЙОРА ВИДАЄ ОПІНІЮ ПРОТИ ВЛАСТИТЕЛІВ

ДЖАНСТАВН, Па., 2. падолиста. — Комісія Пяти, установлена нюйорським мейором для розслідження умов життя майнерів, нанятих вуглевим підприємством Бервинд-Гвайт, що достарчає велику частину вугля для нюйорських надземних та підземних зелізниць, подала нині до публичного відома вислід свого слідства.

Комісія заявляє, що вона переконалася, що згадане підприємство не дає своїм робітникам тільки зарібку, кілько потреба на людяне життє. Комісія розповідає широко про страшне положенне майнерів, прогнаних з компанійних домів наслідком страйку, що почався ще дня 6. цвітня 1922. Прогнані з домів страйкарі та їх родини живуть серед тяжких умов в шатрах, стайнях, шопах, а то й під голим небом. Не лишень мущини, але жінки та малі діти галадують. Всі вони потребують негайної помочи.

З таких фактів комісія робить заключенне, що місто Ню Йорк, котре є немовби співвластителем підземних та надземних зелізниць, не може на будуче спроваджувати вугля від підприємців, що в такий спосіб поводяться супроти своїх робітників.

СТРАШНА СТАТИСТИКА

ВАШІНГТОН, 2. падолиста. — Департамент торговлі оголошує урядову статистику нещасних випадків від автомобілів в 1921. році.

Виходить з поданих цифр, що автомобілі спричинили в тім році смерть 10,168 людий в реґістраційній окрузі Злучених Держав, котра обіймає 34 стейти. В самім тільки стейті Ню Йорк погибло від автомобілів 1,632 людий. В усіх містах згинуло разом 4,415 осіб.

Замітне також порівнанне статистики випадків в 1921. році зі статистикою випадків в попередних роках. Тут вже само порівнанне 1921. року з 1920. виказує незвичайний зріст нещасних випадків. Коли його зрівнати з дальшими роками, порівнанне випадає ще тяжче. Так, приміром, за 5 літ число випадків зросло о 41 процент, себто на просторі 84 стейтів на кождих 100 осіб, погибших в 1917. році, в 1921. році погибло 141.

В ГАЛИЧИНІ ВИБУХЛА НЕСПОДІВАНО УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

ЛЬВІВ, 22. жовтня. Тутешній дневник „Діло" у виданню з 21. жовтня с. р. подає отсі відомости про останні події в Галичині:

УЗБРОЄНА ВАТАГА. — Львівська польська часопись „Газета Поранна" доносить: Дня 17. жовтня узброєна ватага спалила фільварок Писарівка, а опісля зникла під напором війска і поліції. Дотепер стверджено, що узброєна ватага посувається з місця на місце, а зіткнувшися із поліційною патрулею, оточує її, роззброює, здирає з поліції мундури і переодягається, переховуючи всі поліційні документи, щоб ужити їх у відповідну пору.

З дотеперішних рапортів поліційних органів стверджено, що ся українська військова група, яка спричинила великий переполох, має добру зброю та муніцію. Ватага складається з Українців із Східної Галичини, котрі знають добре галицький терен, добре маневрують, переходять лісами в ночі, оминаючи військо, що їх переслідує. Дня 16. жовтня ся ватага напала на постерунок поліції, висадила у возду будинок при помочи динаміту, а опісля кинулась на команданта постерунку Гловінського. Гловінськи боронився завзято, а вистріливши останній набій упав від куль ватаги. Опісля ватага перейшла до села Конюхи, пов. Бережани, де замордовано двох поліцаїв. Дня 18. жовтня сей відділ знищив фільварок в Демні і пробував дістатись до Підгаєць.

Підгаєцька поліція доносить, що 17. жовтня коло Монастериск переїздило кількох їздців на сивих конях. Таксамо поліція із Золочева повідомляє, що дня 18 ранком в селі Сновиці появилось трох підозрілих їздців.

Тернопільська команда поліції вислала до Зборівщини 46 жандармів під проводом Кукуревича. Таксамо із Золочева та Зборова вимашерувала поліція, з уваги, що нова узброєна ватага появилася в Перемишлянщині і дійшла до Краснопущі. Ся ватага зросла до 50 осіб на конях. В Богатківцях пов. Підгайці, баачили селяни новий узброєний відділ з 20 осіб, одягнених інакше як тамта, а в Денисові напав якийсь відділ одягнений в мундури Галлерчиків на постерунок поліції. Проти того відділу вислано шкадрон кавалерії з Теребовлі але вже 17. жовтня ся підозріла група напала на фільварок в Горинї і на село Писарівку коло Дунаєва. Команда львівського корпусу вислал в околицю Перемишлян полк уланів. В околиці Бережан і Підвисокого появились нові узброєні ватаги.

ПЕРЕД РІШАЮЧОЮ СУТИЧКОЮ ПІД КОЗОВОЮ. — Із Золочева виїхав цілий поїзд кавалерії відмашерувала сотня піхоти, відділ скорострілів, а з Тернополя вислано сотню піхоти. Рівночасно із Бережан вирушив відділ піхоти і кавалерії в напрямку Конюх, відки зачаться погоня. Дня 18. жовтня з Козови жадала поліція ще нових військових відділів для допомоги, сподіваючись головної сутички з ватагою в околиці Козови. З Перемишлян розпочав відділ уланів тиралерку, що має на меті окружити ватагу. Над Серет вислано відділ скорострілів, для замкнення відвороту підозрілим їздцям.

Начальну команду цілої акції, що має на меті зліквідувати заворушення на Поділлю, обняв штаб 12. дивізії піхоти.

ПЕРШИЙ ЗАПОРІЖСЬКИЙ ПОЛК. — Кореспондент „Газети Поранної доносить, що ся узброєна ватага розкидала між селянами відозви із заголовком: „Народня українська республика, перший запоріжський полк". Відозва зачинається словами: „Гей, хлопці! Хто здорового серця, ходіть з нами на польські фільварки."

ВАТАГА РОСТЕ. — Як повідомляє тасама газета, останніми днями ватага зросла до 100 осіб і перебуває в місци, де стикаються три повіти: Перемишляни, Бібрка і Рогатин.

„Газета Цодзенна" повідомляє що погоня польського війска за узброєною ватагою не вдалась. З нею получились дві нові оперуючі групи і перейшли до Рогатинщини. Вістка про зловленне одного члена ватаги, неправдива. Арештовано тільки одного селянина Українця, якого тільки підозрівали, що він має з ватагоюзвязки.

Узброєна ватага має замір перейти Дністер до Долинщини.

ТРЕТЯ ВАТАГА. — Тасама газета доносить, що в скалатському повіті прийшло до сутички між поліцією і узброєним відділом, що складається із 100 осіб. Один з ранених членів того відділу признався, що ватага складається з бувших жовнірів галицької української армії і має намір викликати повстанне у Східній Галичині.

КАРНІ ЕКСПЕДИЦІЇ. — В звязку з останніми подіями у Східній Галичині в повіті Турка н. Стрием всі села заняті польським військом. В селі Липа, Чорна і в околиці перебуває піхота, в Турці полк артилерії. Всяка свобода рухів і комунікація припинена.

АРЕШТОВАННЯ „ПЕТРУШЕВИЧІВСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ". — В звязку з появою тих груп в Тернополі, Підволочисках і в Скалі арештовано „Петрушевичівську організацію". Арештовано 15 осіб.

ЧЕТВЕРТА ГРУПА. — „Газета Цодзенна" доносить, що в околиці Бродів появилась четверта група узброєна. Тасама газета поміщує інформації про конфіскату документів, які вказують на те, що узброєні ватаги працюють в звязку з чеськословацькими генеральним штабом, і що ся акція має на меті перепинодити переведенню виборів у Східній Галичині.

В КАРПАТАХ НЕСПОКІЙНО. — „Газета Цодзенна" доносить, що втікаючи перед арештованням, група стрийських Українців дісталась аж в околицю Сянок, де прийшло до сутички з поміцією. Українці дали до поліції 40 стрілів і зникли.

КРОВАВА БОРОТЬБА. — Як зачувати, між Нараєвом і Дунаєвом прийшло до кровавої боротьби між ватагою і польським військом. Потвердження сеї вістки немає. Наразі вдалось ствердити, що мимо всього ватага скривається дальше в лісах а в ночі напала на Дунаїв, де замордовано кількох Поляків, після чого виконано напад на фільварок в Конюхові. В селах розкидано українські відозви і забрано панські коні. Ватага має вже 3 скорострілі. ПОЛЬСЬКЕ НАСЕЛЕННЄ ВТІКАЄ НА ЗАХІД.

ПЯТА ВАТАГА В ОКОЛИЦІ ГАЛИЧА. — Кореспондент „Газети Поранної" доносить, що в галицькому повіті появилась нова узброєна ватага, яка викликала в Галичі переполох. Проти ватаги вислано з Галича кавалерію.

ПОЛЬСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО СПРАВЕДЛИВОСТИ, А ВИПАДКИ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ. — Варшавська преса доносить, що у звязку із заворушеннями у Східній Галичині міністер справедливости постановив змінити акцію польських судів і в тій ціли вислав до Львова судію Едварда Льоренца для контролі діяльностиагалих судів. Такихсамих делегатів висилає сей і до інших міст Східної Галичини.

ПОЖЕЖІ. — В Дашаві невідома рука підпалила польський монастир отців Селезіянів. В звязку з тим арештовано трох українських студентів, між ними студ. Галія зі Стрия.

АРЕШТУЮТЬ. — На днях у Липниках пов. Перемишль арештовано студ. Романа Росоловського в підозрінню у підпалах.

ЛЯЦЬКИЙ ПОХОРОН ДЛЯ ЗРАДНИКА ТВЕРДОХЛІБА У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ, 21. жовтня. — В середу 18. жовтня с. р. відбувся похорон Сидора Твердохліба. В похоронах взяло участь кількох польських священиків і більший гурт монахів Домінканів і Бернадинів. Безпосередно за караваном ішла жінка покійного з дітьми і брат Мелітон. Серед присутних можна було завважити представників висшої польської адміністративної влади. На цвинтарі промовляли: редактор „Веку Нового" Бронислав Лясковицкі, редактор „Курєра львовського" др. Влодзімєрж Ямпольскі і дир. Х. польської гімназії др. Яновскі. Похорон проводили сильні відділи польської кінної і пішої поліції.

Рада польських міністрів прислала для родини С. Твердохліба телеграфічну кондоленцію, а польський уряд обіцяв заопікуватися сиротами покійного. За зловленне убийників оголошено нагороду в сумі 2 міліонів марок. У звязку із вбивством Твердохліба і останніми випадками у Східній Галичині з Варшави до Львова виїхав шеф. департаменту міністерства внутрішних справ. Він лишиться у Львові аж до закінчення виборів, для звязку із Східною Галичиною і Варшавою і для контролі передвиборчої акції.

БРИТАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР СПОДІВАЄТЬСЯ, ЩО АМЕРИКА ЩЕ ПРИЄДНАЄТЬСЯ ДО ЛІГИ НАРОДІВ

ЛОНДОН, 2. падолиста. — Нині говорив британський премієр Бонар Ло в театрі Дрорі Лейн до зібраних 2.250 консервативних женщин.

Він наперед пригадав свою промову з літа, 1918 року, в якій сказав, що Америка спасла у світовій війні свою душу. Він зазначив, що має надію, що Америка теж і в мирі не покине Европи і поволи приєднається до Ліги Народів, щоби помогти Европі в клопотах, що виросли наслідком війни.

Говорячи про Лойда Джорджа, премієр сказав, що Лойд Джордж брав на себе всякі, навіть найтруднійші справи і намагався їх самий розвязати. Він же гадає поступати інакше. Він буде віддавати виконанне справ другим, а самий мати-ме лише нагляд над роботою.

БУРЯ ЗНИЩИЛА 200 РИБАЦЬКИХ ЛОДОК

ПАРИЖ, 2. падолиста. — Буря на Атлянтійському океані біля Франції й Еспанії знищила понад 200 рибацьких лодок.

НАРЕЧЕНА КАЙЗЕРА ПРИЇХАЛА ДО НЬОГО

ДОРН, Голяндія, 2. падолиста. — Княгиня Герміна фон Райс, наречена бувшого німецького цісаря приїхала до Амеронґен, де привитав її бувший престолонаслідник Фридрих Вільгельм, котрий приїхав з Вірінґен.

Вінчанне буде 5. с. м.

НЕБЕЗПЕКА НОВОЇ ВІЙНИ НА БАЛКАНІ

ПАРИЖ, 2. падолиста. — Тутешні часописі подають, що правительство Греції, Румунії і Югославії роблять заграницею великі замовлення на зорування.

Се вважають заповіддю военного виступу сих держав проти Туреччини.

ХРИСТІЯНИ ВТІКАЮТЬ З ТУРЕЦЬКОЇ НЕВОЛІ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 2. падолиста. — Христіяни, які живуть в Малій Азії, а яких число виносить до $1\frac{1}{2}$ міліона душ, зачали еміґрувати з того краю і стараються дістатись на кораблі та удатись до якогонебудь чужого краю. Се діється наслідком переслідувань з боку турецького уряду.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ НА СЛОВАЧЧИНІ ПРОТИ ЧЕСЬКОЇ ВЛАДИ

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 28. жовтня. — Тутешня чеська газета „Час", яка є органом чехословацького міністра закордонних справ, д-ра Едварда Бенеша, подає подрібні про теперішнє грізне положенне на Словаччині.

Там, як пише та газета, шириться революційний рух проти чеської влади над Словаччиною.

Словацькі самостійники та автономісти не хотять погодитися з теперішним станом, по якому їх рідний край є складовою частиною Чехословаччини, в якій панують Чехи. Ще більше їх непокоїть се, що на Словаччині всі урядовці се Чехи.

Проти сього стану вони доразу зачали були боротьбу. Боротьба кріпшала і ширилась, а тепер заноситься на остру розправу між Словаками і чеськими урядовцями на Словаччині. Заноситься на те, що Словаки силою проженуть чеських урядовців.

Се викликало перестрах серед чеських урядників та учителів, які покидають свої становища і втікають до Чехії або на Мораву.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРИЗНАКИ ЗВОРОТУ.

Теперішна републиканська адміністрація президента Гардинґа дісталася до власти на основі недвозначних заяв та обіцянок виборцям, що вона буде придержуватися засади невмішування в европейські та азійські справи. Формально вона ще й досі не змінила ні свого становища ні своїх засад.

Однак практично життє поставило її вже кілька разів перед конечностю поступити проти сих засад та примусило її хоч посередно мішатися в межинародні справи Европи та Азії. Наперед вона була примушена висилати своїх обсерваторів на ріжні межинародні конференції в Европі. Далі вона мусіла післати спеціяльну слідчу комісію, яка мала розглянути захованє турецького уряду та других урядів Передньої Азії. Наконець, в той самий час, як секретар стейту підносить заслуги сенатора Лоджа для утворення в Америці засади невмішування Злучених Держав в европейські справи, департамент стейту бачиться примушеним вислати своїх представників одною або другою дорогою на Межинародний Суд, утворений при Лізі Народів, — тій самій Лізі Народів, котру власне ся републиканська партія найзавзятійше поборювала.

Подібні случаї, зібрані до купи, свідчать про те, що Злучені Держави довше не потрафлять держатися на боці від всіх межинародних справ. Не зможуть просто тому, бо перебіг межинародних подій має глибокий вплив не лишень на зовнішне становище Злучених Держав, але й на їх внутрішний стан. Чи скорше чи пізнійше Америка буде мусіти вмішатися до сих справ. Вона вже й тепер се робить або пробує робити. Покищо посередно, обережно, довколичною дорогою. Та далі вона буде робити те саме безпосередно, явно-славно, напростець. Покищо головною перешкодою для уряду на дорозі до нової політичної лінії являється настрій американського населення. Сей однак з часом уступить, і тоді уряд зробить те, чого він певно вже з давна бажає.

Коли нарешті се станеться, тоді Злучені Держави не остануть осторонь від таких питань, як справа державної приналежности Галичини. Через те неминучий поступ американського уряду до ревізії своєї межинародної політики мусить мати велике значіннє єдля всіх українських іміґрантів в Злучених Державах. Сі іміґранти мусять заздалегідь дивитися, щоби американський уряд, коли він рішиться на слово в европейських справах, не кинув слова проти інтересів угнетеного ворогами українського народа. Тому й дебати серед Американців над питанням участи в Межинароднім Трибуналі треба признати осторогою для політично свідомої частини нашої іміґрації. Зрозуміють сю осторогу українські іміґранти та їх начальна політична орґанізація „Обєднанне Українських Орґанізацій в Америці".

ХТО СКЛАДАЄ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ?

Громадянин ЛУКА ДАСІВ з Берти, Па., зложив на руки п. Івана Шведа з Карнеґі, Па., 50 дол. на Фонд Негайної Допомоги. П. Швед, пересилаючи цю жертву до Місії у Вашинґтоні, пише:

„ЦЕЙ ЧОЛОВІК НЕ ВМІЄ НІ ЧИТАТИ НІ ПИСАТИ, АЛЕ РОЗУМНІЙШИЙ ВІД МНОГИХ НАШИХ „ВЧЕНИХ". ХОЧ ОЧИМА НЕ ЧИТАЄ, АЛЕ СЕРЦЕМ ВІДЧУВАЄ ВАГУ ТОЇ БОРОТЬБИ, ЯКА ТЕПЕР ВЕДЕТЬСЯ В НАШОМУ КРАЮ. Коли я зачав його переконувати о потребі нашої допомоги з Америки, то він не вагаючися зложив 50 ДОЛЯРІВ І СКАЗАВ: НЕ ПЕРЕКОНУЙТЕ МЕНЕ, БО Я ЗНАЮ ДОБРЕ ЛЯХІВ. ВОНИ-Ж МЕНІ РІДНОГО СИНА ЗАМОРДУВАЛИ БІЛЯ ПЕРЕМИШЛЯ".

До Вас, браття і сестри, яким ляхи помордували батьків і материй, синів, братів, сестер, жінок і дітий, звертаємося з горячою просьбою:

Памятайте на погибших! Допоможіть пімстити їх невинну смерть! Складайте жертви на визвольну боротьбу в Рідному Краю і шліть їх негайно на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
411 Southern Bldg., Washingtton, D. C.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ.

До Галицької Місії у Вашинґтоні, Д. К., пише гром. Дмитро Лазаренко:

„Я син Неньки України, родом із Снятина, а тепер на чужині замешкалий, довідуюсь, що чесні сини України розпочали в Галичині завзяту боротьбу з ляхо-татарами. Отже повідомляю Вас, Галицький Представнику, що і я хочу бути добрим сином нашого бідного а так нам всім дорогого краю, і посилаю Вам покищо пять долярів на Фонд Негайної Допомоги. На Позичку вислав я був 25 дол., а тепер прийміть той малий, але щирий дар. А ужийте їх, на що вважаєте. Не треба Вам казати на що, бо Ви то ліпше від мене знаєте. Нашому Правительству та нашим браттям в старому краю перешліть від нас щирий привіт і перекажіть, що незабаром і ми поїдемо їм помагати ляхів з хати виганяти.

Дмитро Лазаренко, Декатор, Ілл.

ПАМЯТАЙТЕ НА
ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Жертви належить слати на:
АДРЕСА
DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
411 Southern Building, Washington, D. C.

ПЯТЬ ЛІТ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

У Москві роблять спішні приготування до свят з нагоди пятилітнього ювилею жовтневої революції. Свята почнуться четвертого листопаду. Дня 6. листопаду відбудуться військові паради.

З газет.

Коли-б ми жили не в таких тверезих і прозаїчних часах, як нинішні, то можна було-б собі вималювати отой „пятилітній ювилей ховтневої революції", до якого так спішно преготовлюється Москва, в досить романтичних фарбах. Можна було-б собі, напр., уявити, як у ювилейну ніч перед Лениним, Троцьким і Дзержинським повстають тіні Маркса, Енґельса й Лібкнехта, тіні сотень тисяч розстріляних і замучених жертв червоного терору, тіні міліонів людий, що загинули від голоду, тіні України, Ґрузії та Вірменії, закутих у червоні кайдани. Усі ці тіні — так можна було-б собі уявити — грізно наступають на сучасних царів червоної Росії й питають:

— Пощо ви посміьлися з наших святих ідейалів? Защо ви нас замучили й віддали на смерть? Для чого ви нас занапастили й поневолили? Кому пішли на користь наші муки й наша кров?

Та в наших часах, коли наука все пояснила, а фільософія все розвінчала, нема сенсу вимальовувати собі такі картини. Большевицькі царі певно спати-муть у ювилейну ніч ще краще, ніж звичайно, бо з нагоди ювилею випють доброго шампана. А тіні... хто нині вірить у те, що тіні можуть вставати з домовини й загрожувати царям?

Отож буде краще, коли скажемо, що пятилітній ювилей жовтневої революції буде відсвяткований гучно, бучно і бундючно. По столицях і великих містах відбудуться військові паради, у Кремлі московськім відбудеться беньket для представників дипльоматичного корпусу, комісарські жінки та коханки дістануть нові дорогоцінні оздоби з пограбованих церковних скорбів. А для „чорного народу", як за часів Івана Грезного, будуть улаштовані кулачні бої та прилюдні тортури. До того-ж і горілку вже вільно продавати в „робітничо-селянській" державі. Тому не можна сумніватися, що офіціяльне свято випаде голосно й шумно.

* * *

Що-ж. однак, святкувати-ме офіціяльна большевицька Росія в днях пятилітнього ювилею? Які перемоги й здобутки?

Погляньмо насамперед на перемоги **ідейні.**

Півдесятиліття революційної боротьби — це явище не абиякої ваги. За такий довгий час кожда нова ідея, особливо по отриманню фізичної перемоги, легко могла-б поширитись і здобути собі прихильників у цілім світі.

З комуністичною ідеєю сталося щось цілком протилежне. Пять літ панування большевиків у Росії її остаточно вбили. У самій Росії, як сказав цими днями французький посол Еріо, є більше комуністів, ніж комунізму. А по чужих державах комуністична ідея себе остаточно скомпромітувала серед широких народніх мас. Ще перед двома-трьома роками спостерігався досить інтенсивний комуністичний рух у Німеччині, Франції, Італії, Чехословаччині, навіть Анґлії. Нині ні для кого більше не є таємницею, що комуністичний рух у цих країнах істнує лише „постільки — поскільки", себ-то поскільки московські большевики оплачують його своїми окривавленими грішми.

Хто нині дивиться на те, що діється в Росії, як на щось нове, революційне, як на шлях до кращого та иншого? Навіть порівнання з „буржуазною" французькою революцією кінця 18. віку нинішні московські події не витримують. У тих часах великий німецький поет Фр. Шілер все-таки писав:

„Кінчиться в бурі старее століття,
І казкою стає сама буденна дійсність.
Мужів великих боротьбу ми бачимо [наочно
За цінности поважні всього людства:
За владу і за волю".
(„Табор Валенштайна").

Який сучасний Шілер скаже щось подібне про большевиків і червону Росію? Та його засміють! Які вже там „мужі великі" й які там „поважні цінности всього людства"!... Так, оперетка якась, крівав фарса, а не „буря" й не „казка".

Такі суть ідейні здобутки пятилітнього здійснювання комунізму. Большевики взяли велику ідею й зробили її загальним посміховищем, виваляли її в багні й крови, відстрашивши від неї людство на цілі століття.

Чим не підстава для ювилейних свят?

* * *

Погляньмо тепер на перемоги **міжнародно-політичні.**

Доба бльокади совітського уряду великими державами скінчилася вже перед двома роками.

Велика, непереможна Анґлія перша подала руку „інбамії на півночі" й заключила з нею торговельну умову.

За нею кинулись Німеччина, Італія, Чехословаччина, Польща, Хіни. Нині навіть непримирима Франція пробує ґрунт у червоній Москві. Кемалістична Туреччина має з Москвою союз на оборону й напад.

А що з того всього?

Хоч ці всі умови куплено страшенно дорогою ціною, хоч за них заплачено золотом і концесіями, хоч за їх осягненне довелось потоплтати всі „найсвятійші" засади комуністичної програми, — проте большевицька Росія де була перед двома роками, там вона є й нині.

Совітська Росія уступає „гнилову" Заходови позицію за позицією, але „гнилий" Захід досі ще не дав Росії ані сотика грошей, ані тони товарів. „Гнилий" Захід дає благодійну допомогу зруйнованим і голодуючим народним масам, але не червоному урядови, який довів ті маси до руїни.

На беньketі, який певно відбудеться в московськім Кремлі з нагоди ювилейних свят, будуть присутні дипльоматичні представники Німеччини, Польщі, Туреччини, Персії та инших „екзотичних" держав. Можливо, що будуть присутні й неофіціяльні представники Анґлії, Італії, Франції, Америки — які-небудь комівояжери або „чесні маклери". Але що з того? З якими почуваннями будуть з ними витатися червоні можновладці? Як вони їм по-собачому заглядати-муть в очі: а чи не дасть. мовляли, пан хоч дулі, хоч півдулі?

Ні, марні надії! Як досі ніхто нічого не дав за-для прегарних очей Красина й Троцького, так і далі не дасть. А без того, без „річевих" доказів — яка користь большевикам од цих гостей? Так, одна лише моральна сатисфакція: он, мовляли, які гарні пани не минають нашої хати!...

Але при цій „моральній сатисфакції" большевики на-разі мусять і залишитись.

* * *

До внутрішніх економічних і політичних „здобутків" пятилітнього панування большевиків страшно й підступатися.

Транспорту нема. Промисловости нема. Замісць торговлі — „неп". Сільське господарство характеризується одним словом: голод. Хронічний, нечуваний голод, з людожертвом і спустошенням цілих місцевостий.

Що можна було продати, це вже продано. Фабрики й військові кораблі продаються закордон на старе залізо, церкви й монастирі стоять голі, банкові цінности вже давно переведено.

Одинокий ресурс, який ще лишається — це музеї. Мабуть, незабаром доживемо й до того, що по склепах „гнилого" Заходу появляться образи та колекції з совітських музеїв, як нині можна всюди закордоном бачити ікони та ризи з православних церков та монастирів.

А що буде потім?

Політичні „здобутки"... Певно де-небудь у Полінезії чи в муринській републиці Ліберії людність має більше політичних прав, ніж під совітською владою. Большевики все проголосили буржуазним забобоном: волю слова, друку, віри, зборів, спілок, всяке виборче право. А на місце цього всього заведено голу й необмежену сваволю червоного чекиста.

Як музеї досі лишаються одиноким острівцем серед загальної руїни та зубожіння, так і в области суспільній ще залишилося в совтіській Росії одне зернятко не цілком знищене. То були рештки інтеліґенції. Але в останніх часах і вони стали заважати. І їх цілими транспортами висилається закордон „без права повороту".

* * *

Отож, як бачимо, большевики мають усі підстави бути вдоволеними з наслідків свого пятилітнього панування в Росії. Комуністичну ідею вони скомпромітували, себе самих — зблямували, „гнилого" Заходу не одурили, економічно й політично відкинули Росію на триста літ назад, усі рухомі багацтва країни виплюндрували, інтеліґенцію почасти винищили, а решту повисилали...

„Чаму-ж мнє не пєць, чаму не ґудзець?" мовляв той Білорусин у своїй улюбленій пісеньці... Справді, чому большевикам не святкувати свого пятилітнього ювилею з найбільшою урочистістю, коли вони з повним признанням своїх заслуг можуть оглянутись на такі великі „здобутки революції"?

І тому — „в Москві робляться спішні приготування до свят з нагоди пятилітнього ювилею жовтневої революції"...

Берлін, 13. жовтня.

Радянин.

Клим Крайківський.

ПОЧАЛОСЬ МОЛОТОМ І СЕРПОМ—ПРЕСТОЛОМ ЗАКІНЧИЛОСЬ.

За кількадесять літ будуть згадувати меньше більше так про сьогоднішні часи в Росії: були се за нової доби капіталізму, за царя Леніна.

Так! так! Дійсно престолом*) закінчилося все. Бо якаж ріжниця під Леніном а Романовим під сю пору. Імя Ленін настоящє русскe імя і промовляє до души російського народу. Впрочім кому з російських государів ходило о народ? Ленін мало про се журиться, він подобається своїй партії, все людям, які завдячують йому сьогодня життя карієру і инші земські богацтва, а це вистарчить.

Коли переглянемо листки російської історії так на одній сторінці стрінемося з Леніном І. або Петро І. Се його рідний брат по ділу. Ніхто инший, тільки Петро хотів обтинати російським мужикам бороди, бо після него сього вимагала західно-европейська етикета. Се було по европейськи. Одним словом він бачив се в Европі і думав, що се ущасливить міліони його темних рабів. Він не застановився над тим, що може лучше булоб колиб російський мужик носив довгу бороду, бо в Росії зимно. Петро мав сильну армію а та робила що він хотів.

Ленін привіз свій комунізм з Европи. Всі кличі, які йому видалися гарними і великими в Парижі, Лондоні, Ціріху і Відні він позбирав і привіз в торбі до Росії. Що його це обходило, що ті кличі підходять під темну і непросвічену душу російського селянина так, як кулак до носа. Такий експеримент сюди аж ніяк не годився. Але Ленін мав червону армію, за ним була орґанізована кліка, яка мала зброю в своїх руках.

Сьогодня по пятьох роках істнування найбільш ідеального устрою, себто комуністичного, в Росії, читаємо такі байки і сплетні в буржуазних ґазетах: доми і фабрики вже давно віддано властителям, в републиці робітників і селян працюють робітники 12 годин денно серед нечувано тяжких обставин а міліони селян помирає голодом. Читаємо далі: нема більше бюрократичної держави як республика робітників і селян; нігде більше нема ґалапасів, які тільки жиють зі спекуляції і злодійства як там на сході в комуністичнім раю. В Петербурзі отвираються один за другим, з найбільшим комфортом уладжені готелі, ресторани, розуміється для тих, які мають гроші, — в Москві славна рулетка, рівна славою своїй сестрі в Монте Карльо, де найменьша ставка 20 міліонів рублів а банк виносить біліони-тріліони. Найбільша армія — в републиці робітників і селян, якої керманичі заявляють, що нічого більше не бажають як мира.

І я читаю ті буржуазні вигадки і питаю: чому ще тепер робітники світа дивляться в сторону сходу? Чи вони не бачать, що там ані сліду того раю, на який вони чекають? Чи вони не бачать, що по чотирох роках страшного комуністичного хаосу поволи але певно родиться найчистійший капіталізм?

Здається, що жадна країна не стоїть так далеко на дорозі до здійснення комуністичного устрою (коли він взагалі можливий) як Росія. До сего Ленін вже давно признався. Він бачить, що кличі принесені з Европи, се блахман а для його вірних треба зовсім инших: сильний пястук, зібрання окраїн під російським скиптром, привернення Росії старого політичного режіму, експансія в Азії, Константинопіль... Отсе кличі Леніна — некомуніста та його погляд на російські справи.

Почалось молотом серпом— скінчилося престолом. Та найби! Чорт з ним! Та от що мене болить: що сьогодня Україна там, де була за Леніна І. розбита, скована, обдерта, що Ленін II. потрапив обманити деяких з поміж нас, які вірять в своїй наївности, що Ленін комуніст, що республика робітників і селян дійсно республика робітників і селян а радянська Україна дійсно держава українських робітників та селян.

Відень, 2. жовтня 1922.

*) Читай в відворотну сторону слова молот серп а дістанем слово престолом.

ПОЗІР ДЖЕРЗИСІТСЬКА ГРОМАДО!

Заходом Ліґи Горожан українського походження скликується великі політичні збори на день 4. падолиста б. р. о годині 8. вечером в церковній гали при Ґрін і Сосекс ул. На сі збори запрашається всіх Українців та Українок. На зборах будуть промовляти американські бесідники і представник Галицького Правительства. Нехайже не бракне ані одного з нас аби показатись що ми є зрілий народ. 55-57

Комітет Ліґи Горожан.

САМ ЛИЦЕМІРСТВУЄ З СОБОЮ

Сам лицемірствує з собою,
Хто людським горем і журбою
Турбується з самохвальбою.

Хто при пирах або в гостині
Багатим сипле милостині,
Грошаж не дасть своїй дитині.

Для людської хвали й реклями
Будує тріюмфальні брами,
А свояків пуска з торбами.

Про справи буцім дба народні,
Чужих вийма з біди безодні,
Своїж і голі і голодні.

А ти про своїх дбай найблизчих,
Про тих безпомічних, найнижчих,
Про тих безрадних і найтихших.

Що допімнутися не вміють
І явно зажадать не сміють
І жаль свій лиш сльозами гріють.

Про тих подбай, щоб зла трівога
Не гнала їх від твойого порога,
То мати-меш заслугу в Бога.

Іван Франко.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ГРОМАДИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

Ч. 277

(Другий виказ).

Від 1. вересня до 1. листопада 1922.

	Тепер НА ФОНД	Попередно НА ПОЗИЧКУ
1. Detroit (Hamtramck), Mich.	$1372.25	$ 3425
2. Chicago, Ill.	1000.00	10525
3. Philadelphia, Pa.	786.35	6385
4. Chester, Pa.	366.11	1387
5. Brooklyn, N. Y.	284.60	2155
6. Passaic, N. J.	283.75	1317
7. New York, N. Y.	251.50	9565
8. Baltimore, Curtis Bay, Md.	161.50	1250
9. Minneapolis, Minn.	160.00	1130
10. Frankford, Pa.	137.00	320
11. Wilmington, Del.	133.65	750
12. Woonsocket, R. I.	118.00	2920
13. Carnegie, Pa.	100.00	1505
14. Newark, N. J.	100.00	3330
15. Syracuse, N. Y.	85.75	2085
16. S. S. Pittsburgh, Pa.	80.00	1270
17. Pittsfield, Mass.	78.50	420
18 McKees Rocks, Pa.	71.00	540
19. Northampton, Pa.	71.00	285
20. Manville, R. I.	64.00	867
21. Herkimer, N. Y.	50.00	130
22. N. S. Pittsburgh, Pa.	50.00	1000
23. St. Joseph, Mo.	48.80	590
24. Cleveland, Ohio	47.00	3415
25. Ambridge, Pa.	38.40	450
26. Bridgeport, Pa.	37.00	340
27. Powers, W. Va.	30.00	
28. Jersey City, N. J.	29.00	4029
29. Granville, N. Y.	25.00	115
30. McAdoo, Pa.	25.00	350
31. Olyphant, Pa.	25.00	450
32. Braddock, Pa.	24.00	195
33. Trenton, N. J.	24.00	480
34. New Alexandria, Pa.	22.00	
35. Elizabeth, N. J.	20.00	1785
36. Toronto, Ontario, Canada	20.00	5
37. Millville, N. J.	20.00	215
38. Woodhaven, N. Y.	12.00	305
39. Bayonne, N. J.	10.00	1260
40. Mahanoy Plane, Pa.	10.00	25
41. Marblehead, O.	10.00	25
42. West Park, Ohio	10.00	100
43. Ramey, Pa.	9.00	175
44. Gary, W. Va.	6.00	
45. Addison, Conn.	5.00	320
46. Benwood, W. Va.	5.00	80
47. Decatur, Ill.	5.00	35
48. Gridley, Calif.	5.00	
49. Lyon Falls, N. Y.	5.00	
50. Marysville, Calif.	5.00	
51. Yonkers N. Y.	5.00	1020
52. Wilton, N. Dak.	5.00	260
53. Watervliet, N. Y.	5.00	165
54. Wilkes-Barre, Pa.	5.00	795
55. Broughton, Pa.	2.00	
56. Durhamville, N. Y.	2.00	10
57. Old Westbury, N. Y.	2.00	
58. Westerly, R. I.	2.00	15
59. Aliquippa, Pa.	1.00	15
60. Buffalo, N. Y.	1.00	1451
61. St. Louis, Mo.	1.00	510
62. New Britain, Conn.	1.00	105

Українські громади в Америці! Бороніть Рідний Край, памятайте на Фонд Негайної Допомоги! Складайте жертви громадно і сейчас, а шліть їх до:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
411 Southern Building, Washington, D. C.

РІДНИЙ КРАЙ КЛИЧЕ О РАТУНОК.

(Допись).

Я від себе, хоч бідний, переслав пять долярів до нашої Місії на Фонд Негайної Допомоги. Може тих пять долярів стане хоч на одну кулю на одного ляха. А тепер кличу других наших братів-робітників, щоб ратували рідну землю хоч долярами, коли вже не кровю. Не даймо пропадати нашій матері; даймо поміч в долярах; а наші браття набудуть за них оружя та будуть гнати незабаром ляцьких зайдів аж до Варшави. Ану Браття, станьмо проти ляха всі разом одним зелізним фронтом.

Тут коло мене ляхи викрикують, що Львів їх, так, як і Варшава, та приповідають, що їм з Варшави до Львова як зі Львова до Варшави.

Та я інакше рахую. Від Рождества до Нового Року оден тиждень, але від Нового Року до Рождества дещо більше. От таке буде і з їх польським Львовом. Львова не будував польський пугач, але український Лев. Той і буде там панувати. А ми допоможім йому вигнати польського пугача, що заліз тепер аж на львівський ратуш. Ану браття, киньмо дещо на кулі, щоби було чим підстрілити пугача.

Не отягаймось, а зложім Фонд Негайної Допомоги!

Д. Пухальський, Мерисвил, Кал.

ДЖЕРЗИСИТЧАНЕ НА ГОРАХ МІСТА, ПОЗІР!

НЕЗАБУДЬТЕ, ЩО 5. ПАДОЛИСТА Б. Р. то є в СЮ НЕДІЛЮ о год. 4. пополудни відбудуться

ПОЛІТИЧНІ ЗБОРИ

в Народнім Домі, 367 Ст. Пол Евеню.

На сих політичних зборах будуть промовляти американські бесідники, кандидати на уряди в надходячих виборах. На сих зборах повинен явитися кождий горожанин, горожанка, та всі Українці і Українки. Незабудьте-ж прийти громадно всі, мужчини і женщини, щоб неповстидатися перед Американцями. Приходіть всі і кличте своїх знакомих.

Комітет.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ.

(Враження з поїздки по Галичині).

Політичний білянс.

Для посторонного глядача білянс політичної боротьби нашого народу в Галичині невеселий: ціла країна в руках ворога, стогне під військовою окупацією і адміністраційним насиллям, всі прояви української політичної організації здавлені, свобода слова і преси потоптані, тюрми переповнені українськими вязнями. Але пригляньтеся трохи близще українському життю в Галичині, а побачите, що, мимо всіх зверхніх невдач, **боротьба останніх літ дала нам такі трівкі здобутки, що справу самостійности Галичини можна вже сьогодня вважати рішеною на нашу користь.** Український рух не тільки не знищений, він тепер без порівнання більш сильний, свідомий і активний, як був в початках боротьби за державну самостійність Галичини.

Перший наш трівкий здобуток з сеї боротьби — се **зріст національної і державної свідомости** серед нашої суспільности, на селі і в місті. Правда, галицьке село ще до 1918 року було у цілому національно свідоме. Українська політична і культурна організація, великі політичні рухи, які що хвилі потрясали Галичиною, зрушили були ще перед війною в основах нашу селянську масу і дали їй повну національну свідомість. Ся свідомість тепер без порівнання глибша і ширша. Світова війна, російська окупація в Галичині, а потім австрійська окупація на Україні, революція з 1918. року і українсько-польська війна, а вкінці теперішня польська окупація не пересунулись понад нашим селом безслідно. Національна свідомість не тільки стала загальною, вона перетворилася з почуття окремішности нашого народу від польського в почуття єдности з цілим українським народом і в почуття потреби для нього власної самостійної держави.

Особливо молодше сільське покоління виробилося за останні роки не до пізнання. В кождому селі найдеться бодай кілька десяток людей, що були підчас війни на Україні, що служили в українській армії по сім або по тім боці Збруча, брали участь в облозі Львова або в здобуттю Київа, перебули польську тюрму або полон і т. д. У тім вогні душі їх переродились до ґрунту. Се вже покоління, яке має відкриті очи на все, що діється довкруги нього, і знає свої обовязки у слушний час. Їх вплив відбивається на старім поколінню і опановує ціле село.

Але й для галицького міста не проминули останні роки безслідно. Навпаки, **наш національний прибуток по містах відносно ще більший, ніж по селах.** Коли сам Львів ще для поверховного глядача робить враження переважно польського міста, то инші міста, як Станиславів, Коломия і ин., відразу на перший погляд виказують сильне зукраїнщення. На вулиці переважає українська і жидівська мова, польську чути найменше. В дальших від центра околицях її цілком не почуєш.

Се й відповідає тим перемінам, які перейшло населення наших міст. Ми зискали тут почасти цілком новий прибуток: сильні кадри **українського робітництва і міщанства,** які під враженням останніх подій перейшли зі стану національної байдужости або спольщення в український національний табор. Львівське українське робітництво, яке до війни організувалося „под еденим дахем" з польським, віддаючи йому своїх найкращих провідників і свої душі, нині цілком відділене від польського. Український робітник таки переконався, що йому не по дорозі з польським „товаришем", якого патріотичне поведення підчас українсько-польської війни задоволило найбільш вибагливих польських шовіністів. Українські робітничі організації у Львові — се вже не так, як давніще, мертві фірми на папері, без членів і самостійної думки. Се дійсні осередки життя і праці нашого робітництва. Правда, хвилеві провідники сих організацій останніми часами надто кидають оком на червону Москву, виглядаючи відти спасіння. Є надія, що практичний досвід в сеї приязни вилічить, як не провідників, то саме робітництво від сього нового москвофільства.

Серед міщанства, у Львові і на провінції, відбувся теж масовий поворот до українства. Українські купці і ремісники виступають отверто як Українці, наражуючись на бойкот Поляків, беруть активну участь в публичнім життю, піддержують матеріяльно українські інституції і т. д. Коли давніще на цілий Львів було двожтрьох шевців і кравців, що признавалися за Українців, сьогодня се стало загальним явищем. Візьмім у руки перший український міщанський тжиневик „Слово", що почав сими днями виходити у Львові, і погляньмо на оповістки. Ми найдемо там цілі стовпці анонсів наших ремісничих робітень у Львові і на провінції. Часті такі випадки, що старі батьки ще не можуть навикнути до української мови, але їх діти вже говорять по українськи і ходять до українських шкіл.

Другий наш національний здобуток — се величезний **зріст відпорности і витревалости** нашої суспільности. Під впливом польських насильств, безнастанних арештів, інтернувань, ревізій та всяких инших знущань, які вміла вигадати польска окупація, характер нашої суспільности основно переминився. Вона не то що не зломилася, але стала ще більше **відпорна і завзята.** Зникла давна непевність і заляканість і на галицькому ґрунті появляється новий тип Українця, якому не страшні ні арешти, ані тюрми, якого не візьме ні ласкою, ні погрозами. Він все те вже бачив і знає, на все приготований і загартований. І так однаково старі чи молоді, мужчини чи жінки, інтелігенція, селянство, чи робітництво. Тверда польська школа не минає даремне, вона нехотячи виховує нам суспільність, вчить її боротися за волю.

В парі з сим виробилася ще одна нова ціха в характері нашої суспільности — се **чим раз більший натиск в національній боротьбі на власні народні сили.** Замітно зникає те страшне прокляття, що лишилося нам у спадщині з австрійських часів: вічне оглядання за чужою допомогою. **Орієнтація на чужі сили зійшла на друге місце.** Суспільність цікавиться, що думає робити в галицькій справі антанта, Союз Народів і т. д., але рішення справи від сього не жде. Не можна балакати теж про орієнтацію на большевиків, на яких, крім деяких провідників львівського робітництва ніхто не покладає ніяких надій. Навпаки, під враженням останніх вісток про нову хвилю терору на Україні, арештовання Сергія Єфремова і иньших українських діячів та нові масові розстріли, слідне загально вороже відношення до московських завойовників. З окрема селянство ставиться до большевизму крайне ворожо.

Таксамо треба ствердити, що **нема ніякої, хоч би й малої струї або ґрупи, котра хотіла-б годитися з Поляками.** Щодо цього є між усіми політичними напрямками повна солідарність і однозгідність. Виломлюються зпід неї хиба тільки платні польські агенти, як Михайло Яцків, два браття Твердохліби і Демянчук, пятновані цілою суспільністю як хруні і зрадники.

В сій „орієнтації" на власні сили лежить джерело нової форми політичної боротьби, яка появилася останніми часами в Галичині, а саме **терористичних актів на зразок Ірляндії.** Се найновіщий спосіб боротьби проти польської окупації. Почалося перед кількома місяцями від окремих дрібних випадків. Тут убито польського жовніра на варті, там розірвано телеграфічні дроти, там згорів польский фільварок. Хто се робив, про се не здавав собі справи ні наш загал, ні польська адміністрація. Але такі випадки почали множитися з дня на день. Стало ясно, що тут ходить про акцію, керовану одною тайною рукою, з вістрям зверненим виразно проти польського панування в Галичині.

Сьогодня сей рух виріс понад голови польської адміністрації, яка не може дати собі ради. День у день по всіх закутках Галичини горять стирти польських дідичів і кольоністів, переривається залізничий або телеграфічний рух, вилітають у повітря польські магазини і урядові будинки, але руки, яка переводить сей суд мести не вдається найти. Польська адміністрація бачить наглядно свою безсильність серед розбурханого українського моря і, замісць шукати виновників, мститься на українських культурних інституціях, підпомагаючи динамітові замахи на наші бібліотеки, музеї і школи.

(Конець буде).

Др. Іван Копач.

НАД ТРУНОЮ ОЛЕКСАНДРА МИШУГИ.

(Пращальне слово на похороні бл. п. артиста-співака Олександра Мишуги з дня 29. вересня 1922 перед Музичним Інститутом ім. Лисенка у Львові).

Дорогий Наш Друже Олександре! Ти відїздиш отсе від нас вже раз на все у далеку-далеку дорогу... І ми, Твої знайомі, други і поклонники, проводимо отсе Тебе вже по раз останній на вічний упокой. „Со духи праведними" — проводимо тим, що Тобі і нам наймилійше: нашою славою, нашою ревною, сердечною, величавою піснею — так, як і Ти проводив колись неодну і неодного з нас ще маленьким, кучерявим хлопчиком у своїм тихім, рідним Виткові, а відтак і тут у катедральнім, столичнім нашім Львові молоденьким студентиком-бурсаком...

Далека-далека та Твоя нині, Друже, дорога. Та прецінь не спішися дуже. Ще поспієш. Вічність велика, зажде певно на Тебе, вонаж має час... А Ти подивися ще хоч хвилиночку отсе на нас знайомих і на отсю Твою журбу і радість, на отсей смирний і затишний своїм виглядом, але пишний і величавий своєю надією на будуче наш Музичний Інститут, здвигнений також і при Твоїй щедрій помочи для сили і слави нашої пісні, нашої праці, нашої народньої української ідеї. А що Ти ще й на смертній своїй постели так щедро й горячо памятав про него, то чиж і се не мусить бути для него також як найкрасщим гороскопом на будуче? Бо, глядиж, Друже: Ледви щойно шість літ минуло від тої хвилі, як його отворено й поблагословлено, а кілько ту вже у учителів і учеників його зібралося коло Тебе, щоби ще хоч на останнім пращанню з Тобою окружити Тебе дружно і подякувати Тобі щиро за Твою велику поміч і світлу пораду.

Кажу „світлу пораду". Бож знаєш, Друже, сказано: що народи жиють тільки кровю своїх найкрасших синів. А, Ти також зложив щедро ту свою жертву крови на долю свого народа. Правда, не просто й безпосередно, нпр. в одній хвилі борцем на поли битви, але поволи, доцільно й витревало протягом цілого свого довгого життя. Бо й якже? Тиж пішов колись у широкий, далекий світ малим убогим сільським хлопчиком. І чи раз і два Ти мусів принести жертву із своєї крови для своєї ідеї у формі голоду й холоду, у формі завзятої, твердої праці, ба й гіркої нераз мовчанки, заки стали Тобі приплескувати, а то й кланятися. Навіть і найсильнійші міра сего, близькі й далекі, царі й банкирі, королі й королівські народи, і то навіть і такі, що у своїй сліпій гордости тільки себе одних і уважають вибраними дітьми Бога? Початковий матеріяльний недостаток і природний впрочім суспільний опір середовища Ти зумів побороти невтомним трудом і мовчазним терпінням, відчуваючи влучно, що, як у світі фізичнім, так і в моральній духовій сфері суспільного людського життя перед дійсною реальною силою мусить все і всюди скорше чи пізнійше уступити місця пустий, неоправдано претенсійний крик і гест. І скажи, Друже: Чи дуже Ти рахував собі при тім свій восьми- чи шестигодинний день праці? І чи дуже Ти дбав при тім також й на онту, як каже великий поет, задріпанку-шинкарку, сокоростижну розголосну хвалу тупої мінливої товпи?

Так було в часах Твоєї науки. А як ти вивчився вже і Тебе стали гостити й розривати навіть по найбільших столицях Европи — чи Ти дав упоїти себе і зачадити? Комуж на Твоїм місци від гучних оплесків і солодких підлесливих слівець у таких суспільних височинах не закрутилабися була голова? Але Ти навіть із найпишнійших позорищ сего світа мкнув собі тихенько щирою душею таки під рідну, видко, дорогу Тобі, стріху і нераз сумував разом із нами над „помарнілою нашою долею" і потішав нас бодро, що „вже прецінь може час лучшої далі і для нас" і запевняв нас голосно разом із Лисенком і Шевченком, що й Тобі „неоднаковісінько, ні, як Україну злії люде присплять лукаві і в огні єї окраденую збудять...". Ба, от ще й нині, коли отсе, здаталобся, Тобі оттут на земли вже все мабуть повинно би бути байдуже, Ти прецінь затужив ще спочити на вічний сон у своїй тихій волинській стороні серед тих самих рідних нив і лугів, які Тебе колись маленького так щиро повитали, плекали й колисали. А прецінь Тобі тепер і на чужині десь було би добре спати, і то може навіть і спокійнійше, як тут тепер бо от чуємо, що ти навіть у далекій чужій Швеції зумів собі так дуже приєднати благородні серця своїх учеників і учениць, що вони стали Тобі за рідних дітей у послідних хвилях Твого туземного буття. А все те осягнув Ти тільки ціною Твоєї крови — на правдиву славу Твою, а через Тебе й нашу. Так ясно світить нам усім Твій великий примір і нині і на віки...

Правда, міг би хтось сказати, що Ти прецінь мав лекше для себе, як неодин із нас, бо-ж царина Твоєї діяльности і слави, царина тонів і мельодій, була майже вся так сказатиб з обсягу Твоєї індивідуальної власної особистої волі. Тиж орудував тонами, які таки й сам із себе й видобував, між тим як от уже навіть прим. архітект мусить орудувати матеріялом, який лежить поза ним, і він його щойно мусить роздобути, оцінити, розложити й припасувати, щоби вивести хочби й найменшу будівлю. А щож говорити про полководця або суспільного керманича, що мають до діла з матеріялом із людських одиниць, що то кожда з окрема має свої погляди й стремління, не кажучи вже забаганки й амбіції?

Та се ріжниця всеж таки тільки зглядна, релятивна. Бо на сім світі — по правді — ніхто не має легко і навіть — вже з самої природи річи — і не може мати легко. Сказаной прецінь вже першому чоловікови при виході з раю: „В поті чола будеш їсти хліб свій". А старий грецький поет Гезіод вже на близько тисячу літ перед Христом вирізьбив найглибшу життєву людську правду в дивних словах: Перед (усякою) визначністю (тугостю) Боги поставили піт. Так, Друже, ми знаємо се дуже добре, що і Ти зовсім не мав легко. Легко хиба о стільки, що Ти мав від Бога даний Тобі талант і щасливо у свій час рішився ним ціле своє життя ретельно орудувати. Ти того свого таланту ані не переміняв нерозумно. І Ти тепер сміло можеш станути перед Престолом Всевишнього Судії, щоби здати справу з орудування ним...

І от тут Тобі ще й одна наша послідна просьба до Тебе: Виправдавши своє життя, умоли там, Друже, Всевишнього Царя світа, щоби і нам зичливо зіслав тут кроткого пророка і провідника, який ясною і могучою рукою зумів би прецінь уже раз по так довгій і томлячій блуканині нашій вивести наш нарід із египетського дому работи...

Не забувай же нас, Друже і пращай! А тут Тобі: Вічная Память!

САМОУБИЙСТВО В АВТІ.

В Ню Йорку застрілився револьвером якийсь Чарлс Прескот, 31-літний купець. Застрілився підчас їзди автом. З ним була в авто його жена, котра недавно почала проти нього процес за сепарацію (розділ). На поліції зізнала вона, що муж просив її покинути процес, а коли вона не згодилася, він виняв револьвер та застрілився.

Чужинецька місцевість в Бріджпорт

БРІДЖПОРТ

ІДЕАЛЬНЕ МІСТО

ЗДОРОВИЙ КЛІМАТ, ГАРНА МІСЦЕВІСТЬ, РІЖНОРОДНІ ЗАНЯТТЯ З ПОСТІЙНОЮ ПРАЦЕЮ І ДОБРИМ ЗАРОБІТКОМ, ДОБРІ ЖИТТЄВІ ВІДНОСИНИ.

Від нашого кореспондента.

Bridgeport, Nov. 2.

Бріджпорт є добре місце робити і жити в нім. Розуміється є і инші поступові міста в Америці. Ми дивимося за ними і думаємо писати за них. Покищо з погляду робітника і робітничого згляду, Бріджпорт має додайні сторони. Є се гарне місто. Положене на Лонг Айленд ґрунті шістьдесять миль на схід від Ню Йорку, має богато парків, великі водні береги, повітря здорове, клімат рівномірний, улиці широкі, хати чисті і повабні. Помимо що місто фабричне, не запримітите димів. Коли Пітсбурґ є мглистий, Шікаго сумовите, а Бофало сніде. Бріджпорт має погідний небосклін, який пригадує синий італійський горизонт або кольор гарного неба в Каліфорнії. Колиб хтось був поетично настроєний, сказав би небосклін Бріджопрту є рефлєкцією погідного, приємного духа мешканців. Мешканці Бріджпорту суть приємні, впоєні братерською любовю і доброї волі супроти своїх сусідів. Якось натовп і крик Ню Йорку або других великих міст є менший в Бріджпорт, що надає вигіднійшу спромогу життя. Там працюється стільки, як дебудь инде, однак з усміючимся серцем і усмішкою на устах. Можливо тому, що кождий задоволений своєю долею. Можливо тому, що робота тут стала, життя меньше напружене, удержанне умірковане, розривок більше як в инших місцевостях.

Або може тому, що Бріджпорт є космополітанське місто? Вповні одну трету часть мешканців з 150.000 творять чужинці. Австрійці, Чехи, Мадяре, Італійці, Поляки, Литвини, Українці і другі народности мешкають тут в повній згоді. Вони надають барву життю міста. Вони роблять його ріжнобарвним. Вони приняли американські ідеали, стали поступові, амбітні і піднесли свій ступін життя. Затримали вони однак богато своїх старих звичаїв. Вони більше люблять товариське життя нім Американець, котрим більше подобається спокій. Чужинці більше говорливі, більше виражаючіся, більше темпераментальні. Тому мають вони так богато товариств, організацій, тільки танців і публичних свят всякого рода. Тому люблять жити разом в ґрупах — Мадяри, Поляки, Словаки, Італійці та решта. Тому тішаться вони новими краянами. Вони люблять коли є їх богато, побільшається їх, коли стають щораз більшим чинником між мешканцями міста.

Зносини між чужинецьким а родовитим елементом суть приємні. Бріджпортчане непоказують ріжниці братерського поводження до чужинців. Звичаї і обичаї ріжняться, однак людська натура є однакова по цілому світу. Богато між нами є добрих і злих, а що треба, се є пошана до других ізрозуміння їх браків. Бріджпортчане мають се. Вони розуміють, що чужинці в великій мірі помогли будові міста. Чужинець робив і робить найпростійшу роботу, роботу не обхідну в фабриках. Чужинець є потрібний і без него колеса фабричні в Бріджпорт не оберталибися. Се є зрозуміле. Се навіть признається з вдячністю. Се не є ганьбою признати правду. Воно повинно датися кредит там, де він належиться. Чужинець зробив добру роботу в Бріджпорт, він був співробітником і спільником в будові і добробуті. Тому є він витаним там, чується немов в дома і заохочений зробити Бріджпорт своїм домом.

Коли він се зробить, буде чувся вдоволений. Починаючи, тут є около сто пятьдесять ріжних фабрик в Бріджпорт, які дають незвичайну спосібність кождому мущині і женщині дістати відповідну і стійну роботу після знання і кваліфікації. Фабрики які знаходяться в Бріджпорт є: фандри, машинові вироби і спеціяльних машинерій, електричних приладів, машин до шиття, фабрики машин до писання, зелізних виробів, суконні, полотняні, автомобілеві, срібних виробів і виробів з дорогих металів, міди і стали і т. д. і т. д.

Ріжність промислу є великим добром для робітників. Фамілія може остати в Бріджпорт і голова родини робить в фандрі а жена в фабриці машин до писання, донька в фабриці ґорсетів. Тут є занятте для кождого члена родини кождої пори року.

Платні з яких можна вижити і Бріджпортський доляр заплатить стільки за рент, харч, одежу, забаву і лишить таку велику решту на сховок на злі часи як і доляр будь котрого великого фабричного округа на Сході.

Та платня не є всім. Щоб бути щасливим, треба більше як платні. Ми потребуємо милого окруження, гарного пожиття, нагоди виховати дітий належито, шкіл, місця на забави і розривки. Про се будемо говорити в иншім артикулі. Він буде правдивий, інтересний і в богато випадках незрівнаний.

ПОПАЛИ НА СЛІД ЗЛОДІЙСЬКОЇ БАНДИ

Дітройська поліція хвалиться, що її вдалося попасти на слід небезпечної великої злодійської банди, котра оперувала не лишень в Дітройт, але й в Ню Йорку, Шікаґо та других містах Америки. В самому Дітройті найдено в складах шайки товарів вартости понад 10,000 долярів.

КОШТОВНИЙ ТЕРОР.

Еспанські власти подають, що від часу, як в місті Берсельхоні настав в 1918 році терористичний рух, від терору погибло 225 людий, а 753 було ранених. Кромі терору в Барсельхоні, були ще заворушення по других містах Еспанці, як в Мадриті, Валенсії, Севілі і других; в них від 1918 року погибло 124 особи. В Барсельоні межи инчими погиб також намісник провінції.

СОВІТСЬКА АМНЕСТІЯ.

ВЦІК доручив особливій комісії під голосуванням Томского й при участи наркомюста Курского розробити проект декрету про амнестію, яка має бути опублікована в день роковин жовтневої революції; амнестія має бути поширена на всіх засуджених до тюремного увязнення карних і політичних злочинців за винятком висших адміністративних органів.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Коло міста Аделайн, в стейті Луизіяна, зударився поспішний поїзд зелізниці Садерн Песифик зі спеціяльним поїздом, що віз театральну трупу. Від катастрофи погибло троє людий: братя Вілієм та Гомер Джонс, та Мекткаф. Межи тяжко раненими є жінка Віліема Джовнса.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОПОВІДЬ МІСТО ОБОРОНИ.

Перед стейтовим карним судом в Стейтсборо, Джорджія, засідає молодий методиський проповідник Еліот Падрик, обжалований за вбитте своєї жени та її матери. Покликаний обороною до зізнання в своїй обороні, проповідник зложив зізнання досі ще нігде невиданий спосіб. Почав він молитвою та проповіддю на тему: „Не пожадай жени ближнього свого". З його слів виходило, що він признається до вбийства жени та її матери, але всю вину за свій вчинок складає на жіночу зрадливість. Після його бесіди нинішні жінки спричиняють мущинам богато непотрібного терніння, бо вони заманюють їх, граючи на їх нервахтарними однінями та приманюючи їх полово. Говорив він, що нині жінки такі небезпечні, що молодому чоловікови зовсім неможливо віддатися теольоґії (богословю).

Опісля він показав лаві присяжних суддів на свого тестя, обвиняючи його в уряджению подружа межи ним та його дочкою. Тут обжалований попав в таке подражненнє, що йому не стало голосу, і він мусів напитися води, і вмитися нею, аби яко-тако прийти до себе. Він вже далі не говорив, але сів, спустив голову межи руки та заснув на судовім столі перед цілим судом.

Суд переслухав наперед цілий ряд свідків, покликаних прокуратором на доказ, що обжалований є сповна розуму. Потім оборона переслухувала своїх свідків, що мали доказати, що підсудимий мав здавна нахил до божевілля. Межи сими свідками була мати підсудимого та батько. Сей послідний, теж проповідник, зізнавав, що син попав був вже раз в таке нервове подражненнє, що він мусів післати його на лічення до Флориди. На допити прокуратора він признав також, що обжалований був раз підробив чек свого роботодавця.

РАНЕНИЙ БЛУДИВ ДВА ДНІ.

Машиністи товарового поїзду коло Форт Віллієм, в канадійській провінції Онтеріо, побачили оногді на зелізничім торі мущину, опертого на веслі лодки та вимахуючого слабо червоним прапорчиком. Поїзд задержано, і в тій самій хвилі незнакомий зімлів і впав на землю. Його піднесено та вложено до поїзду. Він мав горячку й не памятався. Поїзд задержався в місті Аміот, де його висаджено та відставлено до шпиталю.

З його горячкових слів можна було дізнатися, що він називається Вілієм Андерсоні що жив колись в Аміот; пішов він на полюванне до Берч Лейк, і підчас полювання пострілився нехотячи в ногу, розбиваючи собі кістку. Щоби не згинути в канадійських пустарях, обвязав рану бандажом, зробленим зі сорочки, над раною зробив обовязку з власної краватки для задержання убігу крови, а весла вжив на звязанне кісток ноги. З другого весла зробив підпору під паху, і в той спосіб став тягнутися в напрямі зелізничих торів. Дорога йшла через корчі. На дворі був лютий мороз. Він міг посуватися не більше як кілька ярдів на годину. Але він не покидав роботи. Від місяця випадку до зелізничого тору було коло дві милі, і ся віддаль забрала йому цілі два дні вичерпуючої безупинної праці. Коли нарешті дістався до зелізничого тору, прийшлося йому ждати на поїзд повні 24 години, без поживи й води.

Лікарі роблять надію, що він виздоровіє.

ФАРМИ!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ